

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE
z dnia 2022 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022 r. poz. 916) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie i ochrona procesów ekologicznych w obszarze torfowiska.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) występowanie w rezerwacie mokradeł ombrogenicznych, z bogato reprezentowanym zespołem gatunków wyróżniających torfowiska przejściowe i wysokie, które uznano za wiodące i najistotniejsze dla wyznaczania wartości przyrodniczej rezerwatu;
- 2) występowanie w rezerwacie trzech typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory: 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*) oraz 91D0* Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne; mezofilne lasy otaczające kompleks torfowiskowo-borowy mają znamiona siedliska grądowego 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*);
- 3) obecność 15 cennych gatunków mszaków oraz 5 gatunków cennych gatunków roślin naczyniowych;
- 4) położenie rezerwatu w dużym kompleksie rolnym, intensywnie użytkowanym, stanowiąc enklawę obejmującą kompleks leśno-torfowiskowy zarządzany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Dwukoły;
- 5) położenie rezerwatu w sąsiedztwie alei pomnikowej lip drobnolistnych *Tilia cordata* (aktualnie 109 lip);
- 6) lokalizacja rezerwatu w izolacji od jednostek osadniczych;
- 7) procesy ewolucji biocenotycznej, które wiążą się bezpośrednio z naturalną sukcesją roślinności, stymulowanej również globalnymi zmianami klimatu. Duża niestabilność zasobów wodnych i wzrost częstotliwości okresów deficytowych w wodę powoduje eliminację roślin z płytkim systemem korzeniowym i jednocześnie ekspansję drzew (głównie brzozy) na powierzchni płatów siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*) oraz rozwój apofitów wnikających w płaty grądów na okrajkach rezerwatu;
- 8) występowanie populacji gatunków inwazyjnych: czeremcha amerykańska *Padus serotina* i niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji i ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla rezerwatu oraz ich skutków na obszarze rezerwatu przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji, przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia oraz mapa stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony
Środowiska w Olsztynie
Agata Moździerz

/kwalifikowany podpis elektroniczny/

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków w rezerwacie przyrody „Świńskie Bagno”

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Ekspansja drzew (m.in. brzozy, sosny) w płatach mszaru torfowiska / Ewolucja biocenotyczna, sukcesja Przyczyniają się do wnikania na torfowisko gatunków lekkonasiennych. Ekspansja drzew (brzoza, sosna) w płatach mszaru torfowiska powodująca zarastanie torfowiska gatunkami lekkonasiennymi i przyczynia się do zaniku roślin charakterystycznych dla obszarów torfowiskowych.	Ograniczenie gatunków lekkonasiennych m.in. brzozy, sosny do pokrycia około 10% na obszarach płatów torfowiska przejściowego 7140. Monitoringu stanu siedliska 7140.
2.	Występowanie oraz rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych stanowiących zagrożenie dla rodzimej flory, tj.: – czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> , – niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> .	Eliminacja populacji czeremchy amerykańskiej i niecierpka drobnokwiatowego przed okresem wytwarzania diaspory – metodami mechanicznymi, np. poprzez wykopywanie z utylizacją. Niepozostawianie w obszarach występowania gatunków inwazyjnych – gleby nieobsianej, pozbawionej szaty roślinnej w celu zminimalizowania wnikania tych gatunków na te obszary.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
3.	Intensyfikacja rolnictwa powodująca wzmożone nawożenie gruntów wokół rezerwatu, w jej wyniku następuje zasilanie rezerwatu spływami bogatymi w biogeny, co skutkuje przyśpieszoną eutrofizacją grądu i wnikaniem gatunków nitrofilnych do rezerwatu.	Ograniczenie (optymalizacja) nawożenia gruntów wokół rezerwatu.
4.	Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedlisk, przyczyniające się do zaniku roślin charakterystycznych dla obszarów torfowiskowych (dot. siedlisk 7140 / 91D0 / 9160) Ewolucja biocenotyczna, sukcesja powodująca wnikanie na torfowisko gatunków lekkonasiennych.	Monitorowanie stanu płatów siedlisk 9160, 91D0, 7140 co 3 lata, w tym rozwoju gatunków lekkonasiennych, m.in. brzozy brodawkowatej <i>Betula pendula</i> i sosny pospolitej <i>Pinus sylvestris</i> w zasięgu siedliska 7140 oraz gatunków inwazyjnych i apofitów w siedlisku 9160 i poza nim.
5.	Brak dojazdu do rezerwatu drogą gminną nr 188193N – prowadząca do rezerwatu droga jest nieprzejezdna wskutek zarośnięcia krzewami i drzewami oraz zatarasowania powalonymi lipami z pomnikowej alei. Utrudnia to dojazd do rezerwatu celem prowadzenia kontroli, działań ochronnych lub akcji ratowniczych.	Przywrócenie przejezdności drogi gminnej nr 188193N.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
6.	Zmniejszenie ilości opadów, nasilenie wystąpienia susz; przesuszenie torfowiska; zmiana czynników biotycznych; antropogeniczne zmiany stosunków wodnych (np. melioracje odwadniające); pobór wód powierzchniowych na potrzeby rolnictwa; wyschnięcie mogące powodować cały szereg niekorzystnych zmian zachodzących w siedlisku torfowiska oraz boru bagiennego, począwszy od zmian w strukturze poprzez podniesienie trofii, do ekspansji i zarastania przez fitocenozy leśne na torfowisku i rozwój apofitów w borze bagiennym.	Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych. Niedopuszczenie do pobierania wody podziemnej do celów nawodnieniowych w zlewni mokradła.
7.	Zmiana sposobu uprawy; zmiana form użytkowania na inny niż rolny; restrukturyzacja gospodarstw rolnych – mogą prowadzić do zmian w funkcjonowaniu zlewni rezerwatu, co może prowadzić do wzrostu eutrofizacji, a w konsekwencji uruchomienia całego szeregu niekorzystnych zmian zachodzących w siedlisku grądu, boru bagiennego oraz torfowiska, począwszy od zmian w strukturze poprzez podniesienie trofii do ekspansji i zarastania przez fitocenozy leśne na torfowisku i rozwój apofitów w borze bagiennym oraz ekspansję gatunków inwazyjnych w grądzie.	Utrzymanie obecnych form użytkowania terenu, pożądana zmiana z formy intensywnej na ekstensywną (np. zmiana gruntów ornych w grunty użytkowane jako użytki zielone) Edukacja lokalnej społeczności.
8.	Odpady, ścieki; eutrofizacja – mogące prowadzić w wyniku dopływu nutrientów do nadmiernego użyźnienia siedlisk i wód rezerwatu	Kontrolowanie czy na obrzeżach rezerwatu nie dochodzi do powstawania nielegalnych wysypisk oraz miejsc składowania odpadów.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
9.	Pożary i gaszenie pożarów – mogą prowadzić do zniszczenia flory i fauny, uwolnienia zdeponowanego w złożu torfowym węgla; trudności w odtwarzaniu roślinności po pożarze, co w konsekwencji może przyczynić się do rozwoju gatunków niepożądanych, np. poziomnik szorstki <i>Galeopsis tetrahit</i> , jeżyna <i>Rubus caesius</i> , pokrzywa zwyczajna <i>Urtica dioica</i> , trybula leśna <i>Anthriscus sylvestris</i> , czosnaczek pospolity <i>Alliaria petiolata</i>	Prowadzenie kontroli przez służby leśne (Nadleśnictwo Dwukoły). Edukacja lokalnej społeczności.

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań w rezerwacie przyrody „Świńskie Bagno”

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja
1.	Ograniczanie gatunków lekkonasiennych m.in. brzozy oraz sosny do pokrycia ok. 10% powierzchni płatów siedliska 7140 z możliwością pozyskania surowca drzewnego. Monitorowanie siedliska 7140 pod kątem wnikania do płatów tego siedliska gatunków lekkonasiennych	Zakres prac – metody wykonania zabiegu: a) ręczne wyrywanie najmłodszych osobników brzozy i sosny (siewki i starsze od siewek osobniki, jeżeli będzie istniała możliwość ich ręcznego usunięcia z korzeniami), b) ścinanie brzozy i sosny (dotyczy osobników, których nie da się wyrwać), c) zaobrączkowanie starszych okazów brzozy (dotyczy osobników, których nie da się wyrwać) wytypowanych na podstawie lustracji terenowej, w okresie wegetacyjnym lub dokładne okorowanie wąskiego pasa kory nie dopuszczając do pozostawienia podczas korowania fragmentów korowiny; d) usuwanie odrośli brzozy. Powstałą podczas prac biomasę usunąć poza rezerwat (zagospodarować wg potrzeb, spalić lub zrębkować). Wykonanie zabiegu w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w miesiącach IX-III. Po 2 latach od wykonania zabiegu, należy przeprowadzić wizję terenową w okresie VI-IX, której celem będzie: a) ocena stanu torfowiska po przeprowadzonym zabiegu, ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki rozwoju gatunków drzewiastych, b) ustalenie terminu wykonania kolejnego zabiegu (zgodnie z oceną stanu torfowiska po przeprowadzonym zabiegu). Powtórne oceny i zabiegi usuwania nalotu drzew i krzewów przeprowadzać wg potrzeb.	Płaty siedliska 7140 - pow. 4,87 ha – zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia
2.	Eliminacja czeremchy amerykańskiej metodami mechanicznymi przed okresem wytwarzania diaspor	Metody eliminacji czeremchy amerykańskiej: a) ręczne wyrywanie (wraz z usunięciem korzeni) osobników (dotyczy tych osobników, które da się wyrwać); b) w przypadku osobników, których nie da się wyrwać: – cięcie wysokie (0,5-1 m) w połączeniu z usuwaniem nowych odrośli w kolejnych latach oraz cięciem poniżej szyi korzeniowej; – obrączkowanie (przerwanie łyka). Zabieg wykonywać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w okresie V-VI. Zabieg powtarzać co roku aż do eliminacji zagrożenia. Powstałą podczas prac biomasę usunąć poza rezerwat (zagospodarować wg potrzeb, spalić lub zrębkować).	Płaty siedliska 9160 i 91D0 - pow. 10,76 ha – zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja
3.	Eliminacja niecierpka drobnokwiatowego metodami mechanicznymi przed okresem wytwarzania diaspor	Eliminacja niecierpka drobnokwiatowego poprzez ręczne wyrywanie (wraz z usunięciem korzeni) osobników. Zabieg wykonywać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w okresie do V (przed wytworzeniem diaspor). Zabieg powtarzać co roku aż do eliminacji zagrożenia. Pozyskaną biomasę wywieźć poza rezerwat i spalić.	Płaty siedliska 9160 i 91D0 - pow. 10,76 ha – zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia
4.	Monitorowanie stanu płatów siedlisk 9160, 91D0, w tym rozwoju gatunków inwazyjnych, rozwoju apofitów w siedlisku 9160 i poza nim oraz rozwoju gatunków inwazyjnych	Ocena stanu ochrony siedlisk 9160 Grąd subatlantycki i 91D0 Bory i lasy bagienne zgodnie z metodyką GIOŚ. Ocenę przeprowadzać co 5-6 lat, pierwszy raz w 2026 lub 2027 r.	Płaty siedliska 9160 i 91D0 - pow. 10,76 ha – zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia
5.	Monitorowanie stanu płatów siedliska 7140	Ocena stanu ochrony siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska zgodnie z metodyką GIOŚ. Ocenę przeprowadzać co 5-6 lat, pierwszy raz w 2026 lub 2027 r.	Płaty siedliska 7140 – pow. 4,87 ha – zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia
6.	Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych	Montaż piezometru na głębokości >2 m wraz z automatycznym systemem rejestracji stanów wód gruntowych składającym się z rejestratora (data logger) zmian poziomu wód gruntowych, np. typu Diver i rejestratora zmian ciśnienia atmosferycznego typu BARO DIVER), który umożliwi rejestrację danych z zadaną częstotliwością. Rekomendowana częstotliwość pomiarów: 1 raz na dobę. Czujnik przed pomiarami należy zaniwelować. Dane z rejestratora odczytywać co najmniej co pół roku z uwagi na możliwość awarii i utraty danych. Montaż piezometru w ciągu pierwszych 3 lat obowiązywania planu. Ocenę warunków hydrologicznych przeprowadzać co 5-6 lat, pierwszy raz w 2026 lub 2027 r.	Cały obszar rezerwatu. Lokalizacja piezometru – zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia
7.	Montaż i tablic informacyjnych	Montaż 2 tablic informacyjnych.	Zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia
8.	Prowadzenie kontroli w rezerwacie	Prowadzenie kontroli w rezerwacie w zakresie: – powstawania nielegalnych wysypisk oraz miejsc składowania odpadów na obrzeżach rezerwatu – pobierania wody ze zbiornika do celów gospodarczych (w tym rolniczych), – przestrzegania zasad gospodarki wodno-ściekowej celem eliminacji działań stwarzających ryzyko infiltracji ścieków do gleby i wód gruntowych. Wg potrzeb.	Cały obszar rezerwatu

Lokalizacja działań ochronnych w rezerwacie przyrody „Świńskie Bagno”



Objaśnienia

- granica rezerwatu przyrody
- działki ewidencyjne
- wydzielienia leśne

Działania ochronne

- Monitorowanie stanu płatów siedliska 7140
- Monitorowanie stanu płatów siedliska 9160
- Monitorowanie stanu płatów siedliska 91D0
- Eliminacja czerechy amerykańskiej i niecierpka drobnokwiatowego
- Ograniczanie gatunków leknosiennych / Monitorowanie siedliska 7140 pod kątem wnikania do płatów tego siedliska gatunków leknosiennych
- Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych
- Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych - lokalizacja piezometru
- Montaż tablic informacyjnych

Układ współrzędnych: PL-1992

Dane ewidencyjne: PODGIK (21.06.2022)

Wydzielienia leśne: Bank Danych o Lasach 2021 (usługa przeglądania, 21.06.2022)

Ortofotomapa Główny Urząd Geodezji i Kartografii (usługa przeglądania, 21.06.2022)

Przygotowanie mapy: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2022 r. poz. 916), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia dla rezerwatu przyrody plan ochrony sporządzony zgodnie z przepisami art. 18, 19 i 20 tej ustawy. Plan ochrony sporządza się na okres 20 lat. Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”, zwany dalej „projektem planu ochrony”, uwzględnia treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. *w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody* (Dz. U. Nr 94, poz. 794) oraz zakres planu ochrony dla rezerwatu przyrody określony w art. 20 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwat przyrody „Świńskie Bagno” został utworzony zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 31 grudnia 1993 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1994 r. Nr 5, poz. 45). Wg aktu powołującego, rezerwat zajmował powierzchnię 16,10 ha. Aktualna powierzchnia rezerwatu podana została w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 16 listopada 2017 r. *w sprawie rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”* (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. poz. 4573) jako 15,90 ha (jest to powierzchnia poligonu opisanego współrzędnymi punktów załamania granicy). Akt ten określa również położenie i przebieg granicy rezerwatu, rodzaj, typ i podtyp, sprawującego nadzór oraz cel ochrony: zachowanie i ochrona procesów ekologicznych w obszarze torfowiska.

Rezerwat „Świńskie Bagno” wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. *w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody* (Dz. U. Nr 60, poz. 533) sklasyfikowany został w następujący sposób: rodzaj – Torfowiskowy (T); ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf); podtyp – biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp). Ze względu na główny typ ekosystemu rezerwat ten reprezentuje: typ – Torfowiskowy (bagienny) (ET), podtyp – torfowisk przejściowych (tp).

Obszar rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno” znajduje się poza zasięgiem innych form ochrony przyrody. W jego sąsiedztwie od północy, znajduje się aleja pomnikowych lip uznana za pomnik przyrody rozporządzeniem Nr 3/90 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 1 grudnia 1990 r. *w sprawie uznania za pomniki przyrody* (Dz. Urz. Woj. Ciech. Nr 17, poz. 197).

Rezerwat przyrody „Świńskie Bagno” jest enklawą torfowiskowo-leśną wyraźnie odcinającą się od otaczającego krajobrazu rolniczego. Tworzą go siedliska strefowo rozwijające się wokół zbiornika dystroficznego. Centralna część rezerwatu „Świńskie Bagno” stanowi typ mokradeł z bogato reprezentowanym zespołem gatunków wyróżniających torfowiska przejściowe i wysokie, które uznano za wiodące i najistotniejsze dla wyznaczania wartości przyrodniczej rezerwatu. Wokół pła mszarnego, izolowanego okrajkiem (przypuszczalnie powstałym w efekcie eksploatacji torfu) koncentrycznie rozwija się bór bagienny, za którym wzrasta żyzność podłoża, tworząc warunki rozwoju siedlisk łąkowych. Niemal wszystkie powierzchnie ekosystemów notowanych w rezerwacie posiadają cechy znamionujące siedliska ważne dla Wspólnoty, chronione na mocy załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. W rezerwacie wyznaczono płaty następujących siedlisk przyrodniczych: 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*) oraz 91D0* Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne. Ponadto mezofilne lasy otaczające kompleks torfowiskowo-borowy mają znamiona siedliska

grądowego 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*). Z uwagi na fakt, że zbiornik dystroficzny ma genezę antropogeniczną, tj. powstał jako wyrobisko po eksploatacji torfu, nie spełnia kryteriów kwalifikacji do siedliska 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne.

W rezerwacie zanotowano obecność 14 cennych gatunków mszaków: *Aulacomnium palustre* próchniczek błotny, *Eurhynchium striatum* dzióbkowiec bruzdowany, *Leucobryum glaucum* bielistka siwa, *Pleurozium schreberi* rokiętnik pospolity, *Polytrichum strictum* płonnik cienki, *Sphagnum capillifolium* torfowiec ostrolistny, *Sphagnum cuspidatum* torfowiec szpiczastolistny, *Sphagnum fallax* torfowiec kończysty, *Sphagnum fimbriatum* torfowiec frędzlowany, *Sphagnum fuscum* torfowiec brunatny, *Sphagnum palustre* torfowiec błotny, *Sphagnum teres* torfowiec obły, *Sphagnum squarrosum* torfowiec nastroszony, *Sphagnum magellanicum* torfowiec magellański oraz 5 cennych gatunków roślin naczyniowych: *Andromeda polifolia* modrzewnica zwyczajna, *Drosera rotundifolia* rosiczka okrągłolistna, *Ledum palustre* bagno zwyczajne, *Menyanthes trifoliata* bobrek trójlistkowy, *Carex lepidocarpa* turzyca łuszczkowata. Zróżnicowanie biocenoz rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno” jest niewielkie.

Obszar rezerwatu stanowi mozaikę siedlisk ombrogenicznych: torfowisk oraz borów bagiennych przechodzących w mezofilne lasy liściaste w niecce zagłębienia bezodpływowego, z czasem niewielkiego dystroficznego zbiornika wodnego. Konsekwencją lądowacenia zbiornika dystroficznego jest rozwój torfowiska przejściowego, a wzrastająca miąższość torfu stymuluje, przy niskiej trofii, rozwój mszaru obecnie reprezentowanego przez niemal jednorodny mszar wełnianki wąskolistnej i torfowca kończystego *Eriophorum vaginatum-Sphagnum fallax*. Wokół pła mszarnego, izolowanego okrajkiem, koncentrycznie rozwija się bór bagieny, w jego zasięgu dziki urządza „babszyska”. Za pierścieniem borów bagiennych wzrasta żyzność podłoża, siedlisko w dalszym ciągu jest kwaśne tworząc warunki rozwoju siedlisk grądowych, miejscami nawiązujących składem do runa środkowoeuropejskiej mokrej dąbrowy. Tę część rezerwatu cechuje najwięcej odkształceń i zmian w odniesieniu do wzorca fitysocjologicznego. Jest to skutek bliskiego sąsiedztwa intensywnie użytkowanych gruntów ornych, niewielkiej powierzchni siedliska i małej zdolności do absorbowania presji. W zasięgu obszaru wyznaczonego jako grąd subkontynentalny, w szczególności na jego okrajach, rozwija się w runie *Impatiens parviflora* niecierpek drobnokwiatowy oraz ekspansywnie anektuje przestrzeń dna lasu *Padus serotina* czeremcha amerykańska. Dostęp do torfowiska ogranicza okrajek, przypuszczalnie powstały w efekcie eksploatacji torfu, porośnięty zespołem czermieni błotnej *Calletum palustris*, co skutecznie zabezpiecza torfowisko przed penetracją człowieka.

Rezerwat przyrody „Świńskie Bagno” jest ważnym, lokalnym elementem retencji wodnej, deponowania węgla w złożach torfowych i jako taki stanowi element przyczyniający się do niwelowania skutków zmian klimatu. Jest ważnym stymulatorem i donatorem usług ekosystemowych. Odgrywa również korzystną rolę dla prowadzonej w jego zlewni gospodarki rolnej, kształtując lokalny mikroklimat.

Zagrożeniami dla Świńskiego Bagna jest ewolucja biocenotyczna, rozwój gatunków inwazyjnych oraz zagrożenie suszą. Ochrona w rezerwacie ma dążyć do zachowania stanowisk cennego kompleksu siedlisk ombrogenicznych z mozaiką zbiorowisk torfowisk przejściowych i wysokich oraz boru bagiennego. Obecnie stopień uwilgotnienia ombrogenicznej mozaiki siedlisk jest właściwy. Należy przeciwdziałać postępującej ewolucji biocenotycznej w jego zasięgu. Tak sformułowane zasady ochrony ekosystemów rezerwatu wymagają zabiegów ochronnych. Obecny rozwój na płacie torfowiska brzozy wzrasta powyżej stanu właściwego (optimum to FV – udział drzew na poziomie 15%) rozwój roślinności drzewiastej na obszarach płatów torfowiska, powinien być kontrolowany. Konieczne jest

prorowadzenie monitoringu stanu siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*). Obecnie wskazana jest redukcja brzozy do pokrycia ok. 10% powierzchni płatów torfowiska (płatów wyznaczonych jako siedlisko 7140). Procesy murszenia są zauważalne jedynie na okrajach, krawędziach niecki rezerwatu.

Ponadto, w zasięgu siedliska 9160 rozwijają się gatunki inwazyjne (czeremcha amerykańska *Padus serotina* oraz niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*) oraz do jego wnętrza wnikają gatunki synantropijne spoza rezerwatu, z użytkowanych powierzchni rolnych. Rozwój tych niepożądanych składników flory siedlisk wymaga przeciwdziałania (usunięcie gatunków inwazyjnych oraz ograniczenie presji powodujących rozwój apofitów).

Dla zachowania korzystnych warunków hydrologicznych w rezerwacie konieczne jest prowadzenie monitoringu hydrologicznego – obserwacja zmian stosunków wodnych na obszarze rezerwatu będzie stanowić podstawę podejmowania ewentualnych dalszych działań ochronnych w granicach obiektu.

Właściwą ochronę rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno” umożliwi ustanowienie w jego zasięgu strefy ochrony czynnej. Ustanowienie strefy ochrony ścisłej uznano za niezasadne ze względu na konieczność ingerencji w obszar zabiegami ochronnymi ze względu na zarastanie mszarów torfowiskowych roślinnością drzewiastą oraz potrzebę usunięcia gatunków inwazyjnych z siedlisk łąkowych.

Teren rezerwatu objęty jest ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania – uchwała Rady Gminy w Iłowie-Osadzie Nr V/14/15 z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iłowo-Osada*”. W rozdz. 3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w wydzielonych strefach, obszarach i terenach wskazano, że rezerwat „Świńskie Bagno” położony jest w strefie B – strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej z przewagą gleb dobrych z osadnictwem wiejskim skoncentrowanym.

W strefie B należy przyjąć następujące zasady gospodarowania:

- a) w zakresie budownictwa i architektury krajobrazu:
 - utrzymanie istniejących koncentracji zabudowy w postaci tradycyjnie ukształtowanych jednostek osadniczych, (...)
 - zachowanie ośrodków gospodarki rolnej po państwowych gospodarstwach rolnych dla obsługi kompleksów gruntów rolnych o najwyższych na terenie gminy klasach bonitacyjnych,
 - kontynuowanie produkcji rolnej w wykorzystaniu indywidualnych gospodarstw rolnych, (...)
- b) w zakresie gospodarki rolnej i leśnej:
 - (...) ochrona terenów szczególnie cennych przyrodniczo – użytków ekologicznych, rezerwatów przyrody, obszaru chronionego krajobrazu, obszarów dolinnych cieków powierzchniowych,
 - zalesianie terenów marginalnych dla rolnictwa,
 - kształtowanie przestrzeni rolniczej i leśnej przy zachowaniu równowagi ekologicznej.

W granicach poszczególnych stref wyodrębnia się obszary o dominującej funkcji, np. obszary o szczególnych walorach środowiska przyrodniczego, obszary leśne, obszary upraw polowych. Dla rezerwatu „Świńskie Bagno” wyodrębniony został obszar O₈. W opisie obszaru wskazano: „Rezerwat torfowiskowo-ornito-faunistyczny o częściowym statusie ochronnym dla zabezpieczenia stanowiska roślin reliktowych, tzw. środowiskochronnych, wrażliwych na różnego rodzaju antropopresję.

Wyklucza się w granicach rezerwatu i jego otulinie w promieniu 800 m realizację elektrowni wiatrowych, jak również innych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W otulinie rezerwatu dopuszcza się sieci uzbrojenia terenu.”.

Teren przyległy do rezerwatu to obszar O₂, w którym kierunki działań powinny zmierzać do:

- intensyfikacji produkcji rolnej, tworzenia warunków podnoszenia kultury agrarnej i wielofunkcyjności rolnictwa z zachowaniem równowagi ekologicznej środowiska,
- dostosowania kierunków produkcji rolnej do warunków środowiska, (...).

Teren rezerwatu jest objęty również miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego - Uchwała Rady Gminy w Iłowie-Osadzie Nr X/99/2003 z dnia 15 grudnia 2003 r. w sprawie *Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego wsi Białuty, Brodowo, Chorap-Purgalki, Dźwierznia, Gajówki-Mansfeldy, Iłowo-Dwukoły, Janowo-Pruski, Mławka, Sochy, Wierzbowo* (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2004 r. Nr 34, poz. 445).

W części ogólnej odnośnie obszarów prawnie chronionych wskazano, że ich zasady użytkowania regulują przepisy szczególne. W części dot. obszaru wsi Białuty teren rezerwatu oznaczony jest na rysunku planu symbolem 26ZR. W § 4 określającym szczegółowe zasady zabudowy i zagospodarowania wskazano: „Dla terenu 26ZR ustala się: zachowanie i ochrona istniejącego rezerwatu torfowiskowo-ornito-faunistycznego „Świńskie Bagno” o powierzchni 16,10 ha ustanowionego Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 31.12.1993 r. (M.P. Nr 5 poz. 45 z 1994 r.). Sposób gospodarowania w granicach terenu regulują przepisy szczególne.”.

Grunty w otoczeniu rezerwatu oznaczone są na rysunku planu symbolem RP – tereny upraw polowych. W granicach tych terenów dopuszcza się lokalizację zagród dla nowopowstających gospodarstw rolnych, których powierzchnia nie jest mniejsza od średniej powierzchni gospodarstwa rolnego na terenie gminy.

W związku z powyższymi zapisami wymienionych dokumentów planistycznych nie stwierdzono potrzeby formułowania wskazań do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Iłowo-Osada.

Plan ochrony nie przewiduje udostępnienia rezerwatu dla celów rekreacyjnych, sportowych, turystycznych, edukacyjnych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa. Prowadzenie badań naukowych w rezerwacie możliwe jest na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie ww. czynności gwarantuje nadzór nad ich rodzajem i metodyką, mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie. amatorskiego połowu ryb i rybactwa

W granicach rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno” nie przewiduje się prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej, rolniczej.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zapewnił udział społeczeństwa w procesie opracowaniu projektu planu ochrony w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029) w zw. z art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody.

Informację o przystąpieniu do opracowywania projektu planu ochrony w formie obwieszczenia znak: WOPN.082.5.6.2020.MH z dnia 8 grudnia 2020 r. podano do publicznej wiadomości poprzez: udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie, wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Dyrekcji, ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim – Gazeta Wyborcza z dnia 8 grudnia 2020 r.

Na tym etapie nie zostały wniesione uwagi.

Obwieszczeniem znak WOPN.082.5.4.2022.MH z dnia 8 marca 2022 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie podał do publicznej wiadomości informację o możliwości składania uwag i wniosków do projektów planów ochrony dla rezerwatów przyrody, w tym dla rezerwatu „Świńskie Bagno” opracowanego w formie zarządzenia. Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń Dyrekcji, opublikowano w Gazecie Wyborczej w dniu 8 marca 2022 r. oraz na stronie BIP Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie w zakładce „Obwieszczenia i zawiadomienia” <https://www.gov.pl/web/rdos-olsztyn/rok-20210>.

W związku z udziałem społeczeństwa Nadleśnictwo Dwukoły zgłosiło następujące uwagi do projektu planu:

- 1) Przeredagować § 2, ust. 2, punkt 3) w następujący sposób: rezerwat położony jest w dużym kompleksie rolnym, intensywnie użytkowanym, stanowiąc enklawę obejmującą kompleks leśno-torfowiskowy zarządzany przez Państwowe Gospodarstwo Lasy Państwowe Nadleśnictwo Dwukoły.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis § 2 ust. 2 pkt 3 zarządzenia zgodnie z propozycją, wpisując pełną nazwę Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

- 2) Załącznik nr 1 do zarządzenia, tabela Lp. 6. jako sposób eliminacji zagrożenia powstania pożaru wskazuje się zwiększenie kontroli przez służby leśne (Nadleśnictwo Dwukoły). Zdaniem jednostki taki zapis w przypadku powstania pożaru będzie wskazywał jako winnego – nadleśnictwo, gdyż zawsze można było „zwiększyć kontrole”. Ograniczenie zagrożenia powinno polegać na wpisaniu zagrożeń związanych z ewentualną akcją gaśniczą w Sposobach Postępowania na Wypadek Powstania Pożaru Lasu dla Nadleśnictwa Dwukoły – dokumencie uzgadnianym z PSP. Wszystkie obszary leśne w okresach zagrożenia pożarowego są monitorowane i nie ma potrzeby zapisów mówiących o zwiększeniu kontroli przez nadleśnictwo, gdyż musiałoby się to odbyć kosztem innych obszarów.

Uwagę uwzględniono. Zarówno w załączniku nr 1 do zarządzenia (zagrożenie o zmienionym numerze 9) oraz w załączniku nr 2 (działanie ochronne nr 8) zmieniono zapis na „Prowadzenie kontroli”.

Ponadto wskazuje się, że plan ochrony dla rezerwatu przyrody nie może dawać wskazań do dokumentów wewnętrznych nadleśnictwa. W przypadku stwierdzenia takiej potrzeby zapisy dot. akcji gaśniczej mogą zostać wpisane przez Nadleśnictwo Dwukoły do dokumentu określającego sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu.

- 3) Załącznik nr 1 do zarządzenia, tabela Lp. 8. jako sposób eliminacji zagrożenia (odpady, ścieki, eutrofizacja) wskazane monitorowanie obrzeży rezerwatu przez zarządcę terenu (Nadleśnictwo Dwukoły). Jednostka Nadleśnictwo Dwukoły nie zgadza się z takim zapisem, gdyż monitoring ma charakter ciągły i miałby dotyczyć również terenu, którego zarządcą nie jest nadleśnictwo. Nadleśnictwo dokonuje przeglądu form ochrony przyrody, ale nie może być odpowiedzialne za ewentualne szkody w sytuacji nie dość szybkiego wykrycia zagrożenia. Dlatego proponujemy podobnie, jak to jest w innych punktach tabeli nie wpisywanie podmiotu odpowiedzialnego za monitorowanie lub wpisanie RDOŚ.

Uwagę uwzględniono. W załączniku nr 1 (zagrożenie o zmienionym numerze 8) usunięto wskazanie Nadleśnictwa Dwukoły jako odpowiedzialnego za przeciwdziałanie zagrożeniu. Ponadto z załącznika nr 2 z działaniami ochronnymi usunięto kolumnę „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania ochronnego” [art. 20 ust. 3 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody wskazuje, jakie informacje dot. działań ochronnych zawiera plan ochrony dla rezerwatu przyrody: „4) określenie działań ochronnych na

obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań”].

- 4) Załącznik nr 1 do zarządzenia Nadleśnictwo Dwukoły proponuje dodać Lp. 9. Uważamy, że istniejącym i potencjalnym zagrożeniem zewnętrznym jest brak dojazdu do rezerwatu. Droga gminna (nr 188193N) prowadząca do rezerwatu jest nieprzejezdna wskutek zarośnięcia krzewami i drzewami oraz zatarasowania powalonymi lipami z pomnikowej alei. Należy podjąć działania mające na celu przywrócenie przejezdności drogi. Jest to niezbędne w związku z planowanymi działaniami ochronnymi w różnych porach roku, a więc również w czasie, gdy sąsiadujące pola są obsiane i przejazd po nich jest niemożliwy.

Uwagę uwzględniono. Dodano wskazane zagrożenie w załączniku nr 1 (pkt 5) (nastąpiła zmiana numeracji zagrożeń w zw. z dodaniem podziału na istniejące / potencjalne / wewnętrzne / zewnętrzne i ich przegrupowaniem).

- 5) Załącznik nr 3 do zarządzenia: Lp.1.,2.,3.,5.,6. powinno być mapa załącznik 4 a nie 14.

Uwagę uwzględniono. W załączniku nr 2 (zmieniony numer) w tabeli poprawiono odwołania do mapy, stanowiącej aktualnie załącznik nr 3.

- 6) Załącznik nr 3 do zarządzenia, tabela Lp. 1 – Nadleśnictwo Dwukoły nie zgadza się być organem odpowiedzialnym za lustracje, ocenę stanu torfowiska oraz podejmowanie decyzji o potrzebie kolejnych prac po 2 latach od wykonania zabiegu. Organem tym powinien być RDOŚ.

Uwagę uwzględniono. Z załącznika nr 2 (działania ochronne) usunięto kolumnę „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania ochronnego”. Niemniej wskazane działania ochronne z uwagi na ich charakter realizować będzie RDOŚ Olsztyn.

- 7) Załącznik nr 3 do zarządzenia Lp.1 brakuje jednoznacznych zapisów tak jak w Lp. 2 co należy zrobić z pozyskaną biomasą – czy w całości musi być usunięta poza obszar rezerwatu. Grunty wokół rezerwatu nie są w zarządzie Nadleśnictwa Dwukoły. Ich wykorzystanie do celów wykonywania zabiegów ochronnych będzie wiązało się z kosztami (składowanie, proces zrębkowania, ruch pojazdów).

Uwagę uwzględniono. W działaniu nr 1 zmieniono zapis dot. zagospodarowania biomasy jak w działaniu nr 2: „Powstałą podczas prac biomasę usunąć poza rezerwat (zagospodarować wg potrzeb, spalić lub zrębkować)”.

- 8) Załącznik nr 3 do zarządzenia: Lp.1 niespójność terminów wykonywania zabiegów z uwagi na konieczność wykluczenia zagrożenia niszczenia torfowców w okresie, kiedy są zamarznięte. Podane są terminy IX-X, IV-IX, X-II (wyrwanie/wycinka najlepiej z usunięciem karp). Należy przyjąć jeden termin IV-IX co daje elastyczność w doborze terminu zabiegu do optymalnych warunków uwilgotnienia. Brzozy porastające torfowisko mają kilkanaście lat. Ręczne usunięcie karp po ściętych brzozech jest nierealne. Nadleśnictwo Dwukoły proponuje rezygnację z takiego zabiegu. W zamian proponujemy coroczne usuwanie odrośli po ściętych brzozech (do skutku). Doprecyzować należy co oznacza zaobrączkowanie starszych okazów brzozy – może lepiej określić osobniki przeznaczone do obrączkowania posługując się średnicą.

Uwagę uwzględniono częściowo. W działaniu nr 1 zmieniono zapis dot. terminu wykonania zabiegu – wskazano jeden termin IX-III. W kwestii części działania polegającego na usuwaniu karp ściętych brzoź – zgodnie z sugestią usunięto wskazany zapis oraz dodano usuwanie odrośli. Doprecyzowano zapis dotyczący zaobrączkowania starszych okazów brzozy wskazując, że dotyczy to osobników, których nie da się wyrwać i których wybór nastąpi na podstawie lustracji terenowej. Odstąpiono od podawania średnicy drzew przeznaczonych do zaobrączkowania.

Załącznik nr 3 do zarządzenia: Lp.1,2,7 podmiot odpowiedzialny Nadleśnictwo Dwukoły. Nadleśnictwo Dwukoły proponuje wpisać jako podmiot odpowiedzialny RDOŚ. Jest to podyktowane specyfiką działań ochronnych związanych z ochroną siedliska nieleśnego lub wykonywaniem nietypowych działań na siedliskach leśnych. Nadleśnictwo Dwukoły nie posiada doświadczenia w wykonywaniu takich działań i ich wyceny (konieczność ręcznego wyniesienia biomasy z torfowiska). Istnieją również potencjalne zagrożenia opisane w punkcie 4, które są szczególnie istotne wobec konieczności wywieżenia biomasy poza obszar chroniony i mogą uniemożliwić wykonanie działań ochronnych. W przypadku, gdy RDOŚ nie znajdzie wykonawcy działań ochronnych Nadleśnictwo Dwukoły podejmie się realizacji zadań po zapewnieniu finansowania przez RDOŚ i zawarciu odpowiedniego porozumienia.

Uwagę uwzględniono. Z załącznika nr 2 (działania ochronne) usunięto kolumnę „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania ochronnego”.

- 9) Z lustracji na gruncie wynika, że na powierzchni około 4,50 ha na siedlisku 9160 znajdują się drzewostany w wieku 43 i 52 lata. Są one przegęszczone i charakteryzują się brakiem grabu. Czy brak działań ochronnych na tych płatach leśnego siedliska przyrodniczego jest kwestią świadomego wyboru ochrony biernej czy przeoczenia?

Wyjaśnienie: Grądy w zachodniej części rezerwatu (oddziały 11a i 11b) odbiegają od wzorca siedliska, cechuje je młody wiek, przegęszczenie, dominacja brzozy, niewielki udział innych gatunków w drzewostanie i brak grabu. Pełnią funkcję otuliny i bufora przed dopływem biogenów z pól uprawnych do mezotroficznych siedlisk boru bagiennego oraz kompleksu torfowiska stanowiącego główny przedmiot ochrony rezerwatu.

Przebudowa drzewostanu w kierunku odtworzenia siedliska grądowego (typowo wykształconego) nie będzie skutkowała poprawą walorów przyrodniczych rezerwatu. Natomiast ingerencja w siedlisku (trzebież oraz nasadzenia) może skutkować obniżeniem zdolności buforowej mezofilnego lasu liściastego, co będzie zagrażać przede wszystkim torfowiskowi, a także zewnętrznemu pasowi wokół niego – borowi bagiennemu. Dlatego na etapie opracowania projektu planu, rozpatrując ewentualne zyski i straty uznano, że najlepszą formą ochrony dla tego drzewostanu będzie ochrona bierna.

- 10) Siedliska grądowe na terenie Nadleśnictwa Dwukoły są zakwalifikowane jako 9170 (ściśle związane jest to z położeniem geograficznym). Czy wobec tego faktu siedliska w rezerwacie Świńskie Bagno nie powinny być również zakwalifikowane do 9170?

Wyjaśnienie: Grądy zajmują szeroki zakres siedlisk na niżu, pierwotnie były opisywane jako jeden zespół *Querceto-Carpinetum medioeuropaeum*. Przy bliższym poznaniu rozdzielono je na kilka wikaryzujących zespołów regionalnych. Trzy z nich spotyka się w Polsce:

- (zespół) Ass. *Galio sylvatici-Carpinetum betuli* Oberd. 1957 – grąd środkowoeuropejski,
 - (zespół) Ass. *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* Tracz. 1962 – grąd subkontynentalny,
- które są wyznacznikiem siedliska przyrodniczego 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- (zespół) Ass. *Stellario holostaeae-Carpinetum betuli* Oberd. 1957 – grąd subatlantycki (subatlantycki nizinny las dębowo-grabowy),

który jest wyznacznikiem siedliska przyrodniczego 9160 grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*).

Różnice florystyczne między tymi zespołami nie są duże (Matuszkiewicz J.M. 2007. Zespoły leśne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, W-wa). Obszar Nadleśnictwa Dwukoły, w tym rezerwatu „Świńskie Bagno” znajduje się w strefie graniczących zasięgów obu typów siedliskowych wyznaczonych jako siedlisko 9160 oraz 9170, w zasięgu wszystkich trzech zespołów regionalnych.

W zespołach grądowych wskaźnik kontynentalizmu jest zróżnicowany (na podstawie: Zarzycki, K., Trzcińska-Tacik, H., Róžański, W., Szeląg, Z., Wołek, J., Korzeniak, U. 2002. Ecological indicator values of vascular plants of Poland / Ekologiczne liczby wskaźnikowe roślin naczyniowych Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk, Kraków; 183 p.) W grądach typowych zmienia się od 3,0 na Górnym Śląsku i w pasie nadmorskim śródlądowego i zachodniego Pomorza do 4,1 na skrajnie północno-wschodnich obszarach Suwalszczyzny i Wołynia Zachodniego. Najniższe wskaźniki osiąga w zespole *Stellario holostaeae-Carpinetum betuli* (grąd subatlantycki) – średnio 3,29, niewiele wyższe w zespole *Galio sylvatici-Carpinetum betuli* (grąd środkowoeuropejski) – średnio 3,43, wyraźnie wyższe w *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* (grąd subkontynentalny) – średnio 3,76 w formie niżowej. Wg badań przeprowadzonych na potrzeby planu ochrony dla niniejszego rezerwatu, większość stwierdzonych gatunków to gatunki neutralne wobec kontynentalizmu (wartość 3). Odnotowano jednak gatunki o innej wartości wskaźnika kontynentalizmu:

- gatunki subatlantyckie, atlantyckie (poniżej 3) (śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, szczaw gajowy *Rumex sanguineus*),
- gatunki subkontynentalne, kontynentalne (powyżej 3) (turzyca orzęsiona *Carex pilosa*, trzmielina brodawkowata *Euonymus verrucosa*, jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus*),

a wartość wskaźnika kontynentalizmu wyniosła 3,32, co wskazuje na powinowactwo w stosunku do siedliska 9160. Ponadto niewielkie, ale obecne w Świńskim Bagnie, odnowienia buka i powszechnie obserwowane przesuwanie się na wschód zasięgu tego gatunku, może być efektem zmian klimatu, wspierając pierwiastek subkontynentalny we florze ładu.

Przyjęta klasyfikacja jest również konsekwencją wcześniej przyjętej klasyfikacji fitysocjologicznej w projekcie planu ochrony z 1998 r. („Plan ochrony rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno” na lata 1999-2008” pod kierunkiem Jana Wróbla i Aleksa Kuczora), gdzie siedliska ładu rezerwatu opisano jako *Stellario-Carpinetum*, co odpowiada siedlisku 9160.

Na etapie rozpatrywania uwag wniesionych w ramach konsultacji społecznych tut. organ uznał, że niezbędne było dokonanie dodatkowych zmian w projekcie zarządzenia i jego uzasadnieniu. Dlatego obwieszczeniem znak WOPN.082.5.8.2022.MH z dnia 15 lipca 2022 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie ponownie podał do publicznej wiadomości informację o możliwości składania uwag i wniosków do projektu planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno” opracowanego w formie zarządzenia. Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń Dyrekcji, opublikowano w Gazecie Wyborczej w dniu 17 lipca 2022 r. oraz na stronie BIP Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie w zakładce „Obwieszczenia i zawiadomienia” <https://www.gov.pl/web/rdos-olsztyn/rok-20210>.

W związku z udziałem społeczeństwa nie wniesiono uwag / zgłoszono następujące uwagi do projektu planu:

1. ...;
2.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody projekt zarządzenia został zaopiniowany przez Radę Gminy Iłowo-Osada – pismo znak: RI.604.6.2022 z dnia 21 marca 2022 r. oraz z dnia ... 2022 r.

Projekt niniejszego zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009 r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. z 2022 r. poz. 135) został uzgodniony przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pismem znak: PN 0521..... z dnia 2022 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony
Środowiska w Olsztynie
Agata Moździerz

/kwalifikowany podpis elektroniczny/